

Ekonomia
Olga Kneysler,
dr, docent,

Tarnopolski Narodowy Uniwersytet Ekonomiczny, Ukraina

Integracyjne procesy na rynku reasekuracyjnym: cechy charakterystyczne oraz problemy rozwoju

STRESZCZENIE

W artykule rozpatrzono cechy charakterystyczne integracyjnych procesów na rynku reasekuracyjnym, określono problemy jego rozwoju w warunkach integracji do przestrzeni światowej.

Wyrazy kluczowe: integracja, procesy integracyjne, reasekuracja, rynek reasekuracyjny, wspólnota światowa.

Sformułowanie zagadnienia. Dalszy proces rozszerzenia i pogłębienia wzajemnych stosunków integracyjnych między państwami, szybki rozwój procesów globalizacji wymaga przeprowadzenia badań dotyczących aspektów ekonomicznych i organizacyjnych oraz zasadniczych warunków udziału Ukrainy w procesach integracji ze społecznością światową. Wspierając wstąpienie kraju do wspólnoty światowej, integracja wywiera bezpośredni wpływ na rozwój wewnętrznego otoczenia rynkowego, szczególnie na zapewnienie warunków do rozwoju globalnego krajowego rynku reasekuracyjnego. Podstawowym kierunkiem integracji rynku reasekuracyjnego ze światową przestrzenią gospodarczą jest harmonizacja prawa ubezpieczeniowego na Ukrainie i zgodność z powszechnie akceptowanymi międzynarodowymi standardami, stopień otwartości rynku dla reasekuratorów i podniesienie jakości eksportowo-importowych operacji reasekuracyjnych.

Analiza ostatnich badań i publikacji. Znaczący wkład w pogłębienie teoretycznych i metodologicznych podstaw rynku reasekuracyjnego w warunkach integracji ze wspólnotą światową wnieśli naukowcy i ekonomiści: O. Koźmenko [1],

E. Kołomyn [2], I. Postnikowa [3], K. Turbina [4]. Równocześnie problemy, przeszkadzające w integracji rynku reasekuracyjnego Ukrainy są niedostatecznie zbadane z punktu widzenia teorii i praktyki, a wówczas potrzebują dogłębnego zbadania.

Celem opracowania jest zbadanie procesów integracyjnych na ukraińskim rynku reasekuracyjnym, wykazanie cech charakterystycznych i określenie zagadnień rozwoju rynku w warunkach wzmocnienia globalizacji światowej.

Wyniki badań. W zakresie ubezpieczeń trudno rozróżnić własnie narodowe rynki reasekuracyjne, bo poprzez system reasekuracji ryzyka na zagranicznych rynkach reasekuracji, ekspansję kapitału zagranicznego, założenie wspólnych kompanii reasekuracyjnych, zacieśniły się wzajemne stosunki i zależności między nimi i powstał alianz ubezpieczeniowy. Współczesne realia stosunków integracyjnych przewidują znoszenie barier prawnych i gospodarczych między narodowymi rynkami ubezpieczeń i reasekuracji, kształtowanie globalnej przestrzeni ubezpieczeń dla swobodnego przepływu usług reasekuracyjnych i kapitału przez granicy narodowe. Globalizacja jest to fenomen skuteczny, który odzwierciedla nakładanie i wzajemne oddziaływanie kilku modusów: integracja rynków; współzależność i przenikanie; tendencja do konwergencji; kształtowanie się jedynego systemu gospodarczego [5, c.7].

Odpowiednio jednym z czynników rozwoju procesów globalizacyjnych w środowisku ubezpieczeniowym jest integracja rynków reasekuracji, która zapewnia powstanie zależności wzajemnych i stosunków wzajemnych między narodowymi rynkami ubezpieczeń i reasekuracji oraz kształtowanie jedynego środowiska ubezpieczeniowego. Zauważymy, w literaturze ekonomicznej brakuje jednoznacznego określenia definicji “integracja”, a więc zróżnicowanie i niezgodność tego zjawiska cechuje się różnym podejściem do jego badania.

W pracach naukowców krajowych i zagranicznych pojęcie “integracja” traktuje się według kilku podejść: z rozróżnieniem tego zjawiska w zakresie ekonomicznym, w zakresie stosunków finansowych i w zakresie ubezpieczenia, zwłaszcza:

1. Definicja “integracja” w zakresie ekonomicznym traktuje się z dwóch pozycji, jako “integracja gospodarcza” oraz “integracja jednostek gospodarczych”. W tym integracja gospodarcza rozumiana jest jako “proces zbliżenia gospodarki narodowej w drodze stworzenia wspólnej przestrzeni gospodarczej dla swobodnego przepływu towarów, usług, kapitału, siły roboczej przez granicy narodowe ...integracja prowadzi do powstania jedyne go organizmu gospodarczego” [6, s.233]. Jednocześnie “integracja jednostek gospodarczych” przewiduje połączenie jednostek gospodarczych w celu osiągnięcia przewagi do skuteczniejszego rozwoju gospodarczego i realizacji zadań polityki gospodarczej [7].

2. Przy określeniu pojęcia “integracja” w zakresie finansowym najczęściej używają terminów “integracja finansowa” i “integracja pośredników finansowych”. Naukowcy zagraniczni tłumaczą istotę “integracji finansowej” jako proces pogłębienia stosunków wzajemnych między poszczególnymi sektorami rynku finansowego, co przewiduje powstanie narodowych rynków finansowych oraz instytucji dla uczestników zagranicznych i pozwolenie uczestnikom lokalnym podejmować działalność gospodarczą za granicą [8, p.57-70]; traktują pojęcie “integracja pośredników finansowych” jako proces rozwoju stabilnych stosunków między pośrednikami finansowymi, zbliżenie i pogłębienie wzajemnego oddziaływania [9, p. 19-34].

3. Odpowiednio do trzeciego podejścia rozróżnia się pojęcie “integracja ubezpieczeniowa”, które według J. Bagluk jest rozumiane jako wzajemne przenikanie i wzajemne przeplatanie narodowych procesów ubezpieczenia dla stworzenia jedyne go systemu ubezpieczenia państw-uczestników [10, s. 1472] . Jednak, taka definicja integracji ubezpieczeniowej jest dość ogólna i nie charakteryzuje w pełni jej uczestników.

Dla integracji w zakresie reasekuracji są charakterystyczne takie cechy specyficzne:

Po-pierwsze, integracja w reasekuracji to jest proces rozszerzenia i pogłębienia stosunków wzajemnych i zależności wzajemnych między rynkami ubezpieczenia i reasekuracji. Procesy integracyjne skierowane są na połączenie i zbliżenie ze sobą

uczestników dwóch rynków poprzez powiązanie wspólnymi interesami gospodarczymi w celu zapewnienia ochrony reasekuracyjnej. W tym określają się eksportowe usługi reasekuracyjne, które mają najwięcej korzyści dla kraju i usługi importowe, które wygodniej kupować w producenta zagranicznego. Dla krajów rozwiniętych pod względem ekonomicznym pierwszoplanowym wśród eksportu usług jest reasekuracja finansowa, ponieważ ten segment rynku jest zarówno konkurencyjny, jak i zyskowy. Przy braku zaawansowanych reasekuracyjnych usług o wysokiej technologii i usług o wysokim stopniu kapitalizacji na Ukrainie zachodzi konieczność w ich nabyciu w zagranicznych kompaniach reasekuracyjnych, które zapewniają gwarancję i punktualność wykonania zobowiązań zgodnie z umową reasekuracyjną.

Po-drugie, integracyjny proces reasekuracyjny jest homogeniczny, bo odzwierciedla zrzeszenie podobnych podmiotów branży ubezpieczeniowej – ubezpieczycieli, reasekurowanych i reasekuratorów według interesów gospodarczych, funkcjonalności, kierunku strategii rozwoju.

Po-trzecie, procesom integracyjnym na rynku reasekuracyjnym towarzyszy nie tylko przepływ usług ubezpieczeniowych, lecz ruch i obrót kapitału ubezpieczeniowego. Reasekuracja jako międzynarodowa instytucja finansowa prócz funkcji ochrony przed ryzykiem globalnym, pełni funkcję nagromadzenia kapitału w celu jego optymalnej redystrybucji na rynku reasekuracji stosowanej w skali międzynarodowej i w zakresie międzynarodowych stosunków inwestycyjnych.

Po-czwarte, integracja na rynku reasekuracyjnym ma charakter międzynarodowy zgodnie z którym pogłębia się oddziaływanie wzajemne między uczestnikami narodowych rynków ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych w skali światowej poprzez wprowadzenie jednego modelu współpracy i kształtowania wspólnych produktów i kanałów. W tym cechą charakterystyczną współczesnego rozwoju światowego rynku reasekuracyjnego jest liberalizacja rynków wewnętrznych, która przewiduje zapewnienie większej swobody i możliwości w podejmowaniu działalności reasekuracyjnej przez reasekuratorów zagranicznych na

rynku narodowym, a więc zapewnienie otwarcia rynku krajowego dla bezpośredniej konkurencji ze strony partnerów zagranicznych.

Liberalizacja rynku reasekuracji jak i każdy proces, ma swoje zalety i wady dla wszystkich jego uczestników. Generalizując pozytywne i negatywne skutki wejścia reasekuratorów zagranicznych na krajowy rynek reasekuracyjny, zauważymy, że przyjsciu i udziału w procesach reasekuracji towarzyszy zapewnienie skutecznej ochrony reasekuracyjnej, rozwój zasadniczo nowych usług reasekuracyjnych, zdolnych zmobilizować interesy nie tylko rynku reasekuracyjnego, lecz i całej branży ubezpieczeniowej w skali światowej.

Postęp w rozwoju rynku reasekuracyjnego polega na tym, że z gospodarką integrują się zarówno kompanie reasekuracyjne jak i nowe produkty ubezpieczeniowe i reasekuracyjne, kształtują się innowacyjne usługi reasekuracji, zapewniające wprowadzenie technologii informacyjnych i finansowych, założonych na wysokim poziomie zawodowym personelu, korzystając z doświadczenia międzynarodowego risk-managementu w zakresie reasekuracji i sprawowania kontroli nad działalnością reasekuracyjną.

Równocześnie, nadmierna liberalizacja rynku reasekuracyjnego zapewnia przewagę na rynku wewnętrznym reasekuratorów zagranicznych, co będzie wspierać obniżenie kapitalizacji branży kosztem przelewu znaczących środków finansowych rynku reasekuracyjnego do reasekuracji międzynarodowej, a więc, zmniejszenie poziomu zasobów inwestycyjnych w gospodarce narodowej, a mianowicie utworzonych w drodze ubezpieczenia życia.

A więc, liberalizacja rynku reasekuracyjnego ma zarówno pewne korzyści, jak i własne wady. W tym kontekście słusznie zauważa J. Kołomyn, że każde teoretycznie nieskazitelne obliczenie przyszłych wyników w praktyce może nie odpowiadać rzeczywistości, jeżeli nie będzie stworzony mechanizm optymalizacji oczekiwanych wyników pozytywnych i minimum możliwych negatywnych skutków [2, s.50].

Odpowiednio procesy integracyjne na rynku reasekuracji powinny być oparte o optymalne połączenie doświadczenia międzynarodowego i specyficznych warunków funkcjonowania rynku ukraińskiego, a cechy charakterystyczne kraju maja

dopasowywać się do kontekstu jednego traktowania interesów ekonomicznych wszystkich uczestników. W taki sposób, przesłankiem procesów integracyjnych w reasekuracji jest stworzenie warunków, według których reasekuratorzy zagraniczni potrafią realnie pracować na krajowym rynku reasekuracyjnym (stabilność prawa ubezpieczeniowego, prawdziwość i kompletność przekazywania informacji), reasekurowani ukraińscy – korzystać z ochrony reasekuracyjnej, reasekuratorzy ukraińscy – korzystać z pozytywnych doświadczeń i wiedzy zawodowej oraz ze współczesnych technologii informacyjnych.

Podsumowanie. W warunkach integracji i globalizacji gospodarka narodowa i jej jednostki instytucjonalne stają się wewnętrznym składnikiem organicznym środowiska rynkowego w skali światowej, a stosunki reasekuracyjne rozpatrują się jako część strukturalna światowego rynku reasekuracyjnego, forma zorganizowania stosunków międzynarodowych. Właśnie dlatego badanie tendencji funkcjonowania światowego rynku reasekuracyjnego jest niezwykle ważne dla reasekuratorów narodowych w celu określenia ich pozycji konkurencyjnej i zapewnienia przewag konkurencyjnych. Znajomość i stosowanie w praktyce prawidłowości ekonomicznych kształtujących międzynarodowe stosunki reasekuracyjne określają dla ukraińskich reasekuratorów ważny kierunek strategiczny rozwoju w segmencie światowego rynku reasekuracji i stworzą przesłanki kształtowania wysoce skutecznego systemu reasekuracji, dostosowanego do światowej przestrzeni gospodarczej.

Literatura

1. Страховий і перестраховий ринки в епоху глобалізації : монографія / Козьменко О.В., Козьменко С.М., Васильєва Т.А та ін. – Суми : Університетська книга, 2011. – 388 с.
2. Коломин Е.В. Развитие страхования в системе европейских интеграционных отношений / Е.В. Коломин // Финансы. – 2010. – №8. – С.48-53.
3. Постникова И.Ю. Теория перестрахования : моногр. / И.Ю. Постникова. – М. : ОАО “Московская типография “Транспечать”, 2009. – 144 с.

4. Турбина К.Е. Тенденции развития мирового рынка страхования / К.Е. Турбина. – М. : Анкил, 2000. – 320 с.
5. Козюк В. Монетарна політика в глобальних умовах : моногр. / В. Козюк. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2007. – 192 с.
6. Міжнародна економіка : Навчальний посібник / Ю.Г. Козак, Д.Г. Лук'яненко, Ю.В. Макогон та ін. – К. : Центр навчальної літератури, Видавництво “АртЕк”, 2002. – 436 с.
7. Balassa B. The theory of economic integration / B. Balassa. – Homewood, Ill : Richard D. Irwin, 1961. – 304 p.
8. Garsia-Herrero A. Global and regional financial integration : progress in emerging markets / A. Garsia-Herrero, P. Woolridge // BIS Quarterly Review. – 2007. – September. – P.57-70.
9. Johnston J. Valuing the potential transformation of banks into financial conglomerates // J. Johnston // The Financial Review. – 2002. – Vol. 46. – P.19-34.
10. Баглюк Ю.Б. Інтеграція ринку страхових послуг України у світову систему / Ю.Б. Баглюк // Збірник наукових праць Донецького національного університету. Проблеми розвитку внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект. Часть 1., 2007. – С.1469-1473.